

Nieuwe Uitgaven

Hayman's zakgids Vogels

Van deze klassieker onder de Nederlandse vogeldeterminatiegidsen is weer een nieuwe druk verschenen. Deze keer met Peter Hayman en Rob Hume als auteurs. Het is elke keer weer een lust om dit praktische gidsje

met zijn gedetailleerde afbeeldingen te gebruiken. Formaat en gewicht van de pocket maken het tot een handzaam geheel. Het feest voor het oog begint al op de vierde pagina bij de schitterende afbeeldingen van drie vogelsoorten en hun topografie. Overigens is op de binnenpagina in deze druk de legenda uitgebreid met de verklaring van de afkortingen, die bij de pictogrammen boven de soorten staan.

Het aantal pagina's is sterk toegenomen. Ondanks dat blijft het qua formaat een handig boekje. De uitbreiding in deze laatste druk wordt vooral veroorzaakt door het toevoegen van tekst en foto's bij de negentien vogelgroepen.

Hayman, P. & R. Hume (2020): Hayman's zakgids Vogels. Vertaling en bewerking: Ger Meesters. Negen-de druk. 320 bladzijden. 9,4 x 19,6 cm. In kleur. Gebonden. ISBN 978 90 2157 535 3. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen. Prijs: €14,50.

DAJ

De Zeearend in Nederland

Wie had ooit gedacht dat een Zeearend in ons land zou gaan broeden. De auteur Martijn de Jonge deed zijn eerste waarneming van de Zeearend in de winter van 1979 boven de Oostvaardersplassen. Hij raakte in de ban van deze imposante roofvogel, die in de kring van vogelaars ook wel wordt aangeduid als 'een vliegende deur'. Tot in het begin van de 21e eeuw was het een schaarse wintergast in ons land. In de jaren die volgden zag hij hem ook in het Lauwersmeer, maar dat bleef altijd op grote afstand, ondanks de aanwezigheid van schuilgelegenheid, waaruit gefotografeerd kon worden. Een en ander leidde tot een

uitdaging om de Zeearend letterlijk en figuurlijk beter in beeld te krijgen. Er ontstond contact met beschermers van de soort in gebieden, waar hij als broedvogel voorkwam, met als een van de hoogtepunten het bijwonen van een expeditie,

waarbij jonge Zeearenden werden geringd. Er is een apart hoofdstuk gewijd aan de leeftijd, het verenkleed en gedrag van deze vogels, ondersteund door foto's. Opmerkelijk is het hoofdstuk Landschap, boomkeuze, kunstnesten en bescherming. In de ondertitel wordt aangegeven dat watersnoodrampen in de vorige eeuw geleid zouden hebben tot het perfecte zeearendlandschap. Er zijn ongetwijfeld meer factoren in het spel. De basis voor het voorkomen als broedvogel werd gelegd in 2006 met een nest van een paar in de al eerder genoemde Oostvaardersplassen. Uitbreiding volgde en het zijn er nu totaal vijftien. Deze komen voor in het Lauwersmeer, het noordelijke deel van de randmeren langs de Flevopolders en de Brabantse en Dordtse Biesbosch. Aan jachtwijze, voedsel, (ring)onderzoek en doodsoorzaken wordt in deze uitgave apart aandacht geschonken. Zo is er nog veel meer informatie te vinden, die inzicht biedt in het leven en de verspreiding van deze kanjer. Het geheel is verluchtigd de met ruim 200 foto's, die het boek tot een zeer aantrekkelijk geheel maken.

Jonge, M. de (2020): De Zeearend in Nederland. In 15 jaar naar 15 paar. 160 bladzijden. 17 x 24 cm. Foto's in kleur. ISBN 978 90 5011 736 4. KNNV Uitgeverij, Zeist. Prijs: €24,95.

DAJ

Tytonidae - kerkuilen van de wereld

Kerkuilen zijn fascinerende vogels, maar om ze goed te leren kennen moet je ze helaas wel weten te vinden en je moet dan ook nog weten hoe je ze op een verantwoorde manier

kunt benaderen en observeren. Het zijn nachtdieren, dus moet je het ook op kunnen brengen op ongebruikelijke tijdstippen het veld in te gaan. Wie toegang heeft tot een plaats waar een kerkuilenest (in de praktijk meestal een kunstnestkast) aanwezig is behoort tot de gelukkigen. Anderen moeten het voornamelijk doen met de literatuur, foto's of snuffelen op internet.

De recente uitgave *Tytonidae*, geschreven en geïllustreerd door Ed Hazebroek, levert mensen die in kerkuilen geïnteresseerd zijn, een schat aan informatie op. De auteur is al sinds zijn prille jeugd in de ban van vogels en hij heeft een enorme kennis op dat gebied. In de loop van zijn carrière heeft hij enorm veel ervaringen opgedaan, als diervorzorger en als onderzoeker.

Al vroeg in zijn loopbaan maakte hij kennis met Kerkuilen en hij heeft er jaren over gedaan om kennis te maken met de kerkuilensoorten verspreid over de wereld. In dit boek komen alle 28 soorten en de 24 ondersoorten aan bod. Het boek behandelt zowel de 'echte' kerkuilen (*Tytonidae*) – waarvan vertegenwoordigers verspreid voorkomen over de wereld – als de Bruine Uilen (*Phodilinae*), die alleen in Zuidoost-Azië leven.

In het eerste deel van het boek wordt ook aandacht besteed aan fossiele vondsten van kerkuilen. Daaronder zijn ook vondsten van inmiddels uitgestorven dwerg- en reuzenvormen, want in het verleden leefden er veel meer taxa in de familie van kerkuilen. Nu zijn er nog maar twee geslachten over. De meeste soorten behoren tot het geslacht *Tyto*, de Bruine Uilen tot *Phodilus*.

In de volgende inleidende hoofdstukken wordt aandacht besteed aan algemene kenmerken van *Tytonidae*, zoals de lichaamsbouw, uiterlijk, voedsel, broedgedrag, jacht, etc. Daarna volgen de soortbeschrijvingen. De tekst is rijk geïllustreerd met prachtige platen in kleur van de desbetreffende soorten. Ook zijn er veel fraaie tekeningen van prooidieren te bewonderen.

Het boek is buitengewoon fraai en het is dan ook een kostbaar bezit. Dat laatste heeft helaas alleen betrekking op de inhoud van het werk, want voor de bibliofielen onder u, die zich er nu al een voorstelling van proberen te maken hoe dit boek met een fraai uitgevoerde band een pronkstuk in de boekenkast zou gaan vormen, heb ik een teleurstellende mededeling: dit boek is niet in drukvorm te koop! *Tytonidae* is namelijk alleen te koop als e-boek. Het wordt geleverd als EPUB-bestand en kan op verschillende platforms worden getoond. Om de fraaie platen goed tot hun recht te laten komen raad ik u wel aan zoveel mogelijk gebruik te maken van apparaten met een scherm van kloek formaat.

De digitale verschijningsvorm van dit boek heeft zowel nadelen als voordelen. Voordeel is dat je gemakkelijk naar trefwoorden kunt zoeken en je kan bladzijzers instellen zodat bepaalde passages snel en gemakkelijk kunnen worden opgezocht. Veel digitale publicaties worden uitgebracht als PDF-bestand. Dergelijke uitgaven houden de indeling en layout van de oorspronkelijke gedrukte versie. Bij EPUB-uitgaven is dat niet het geval. Wat op het scherm te zien is, is geheel afhankelijk van de gebruikte software en van de schermafmetingen. Dat geldt in de eerste plaats voor wat er op het scherm te zien is. De hoeveelheid tekst en de plaatsing van

Amerikaanse Kerkuil.
Tekening: Ed Hazebroek.

de afbeeldingen liggen niet vast. Er bestaan in dit boek geen pagina's, er worden alleen schermen getoond. Ondergetekende had – hoewel hij ernaar streeft met zijn tijd mee te gaan – tot nu toe nog maar nauwelijks ervaring met e-boeken voordat ik dit boek had ontvangen. Sterker nog: ik moest zelfs eerst nog uitzoeken hoe je zo'n EPUB-bestand kan gaan bekijken. Dit bood dus ook een kans om eens wat te gaan experimenteren. Ik heb geen uitputtend vergelijkend warenonderzoek naar EPUB-software gedaan en me beperkt tot het installeren van een programma op twee verschillende Windows-machines (met verschillende schermafmetingen). Ook heb ik het boek bekeken op een MacBook Pro, waarop het programma Adobe Digital Editions (3.1) al geïnstalleerd was. Dat programma kan verschillende bestandsindelingen aan, waaronder PDF en EPUB.

De verschillen waren opmerkelijk. Op de door mij gebruikte Apple-computer bestaat het boek uit 144 'bladzijden', maar afhankelijk van de ingestelde tekstgrootte ziet men daar meer of minder van op het scherm. Op de Windows-machine was het aantal 'bladzijden' afhankelijk van de instellingen. Het aantal bladzijden kon wel oplopen tot ruim 500. Bij dit programma kan men ook allerlei andere instellingen aanpassen, behalve de

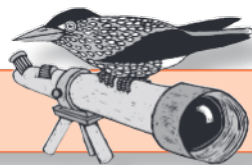
corpsgrootte bijvoorbeeld ook het lettertype en de ondergrondkleur en de kleur van de tekst. Men kan ook de achtergrond instellen op zwart met de tekst op wit. Het is een kwestie van smaak, maar persoonlijk had ik de voorkeur voor een lichte achtergrond. Wie voor het eerst met dit soort programma's gaat werken heeft wel even de tijd nodig om de instellingen zo te zetten dat het document prettig leesbaar is en het kost ook tijd om het programma te leren bedienen om gemakkelijk door het boek te kunnen bladeren. Als men dat eenmaal onder knie heeft dan kan het 'grote genieten' beginnen, want Tytonidae is werkelijk een fantastisch boek. Dus laat u niet door bovenstaande afschrikken als u nog voor het eerst moet leren met e-readerssoftware aan de slag te gaan.

Het boek is gemaakt in eigen beheer. Het kan worden besteld via de webshop van Het Boekenschap (<https://www.hetboekenschap.nl/product/kerkuilen-van-de-wereld/>).

Hazebroek, E. (2019): Tytonidae – Kerkuilen van de wereld. Met tekeningen van alle soorten en ondersoorten. ePub-uitgave. Tekst en tekeningen van Ed Hazebroek. Het Boekenschap. Prijs: €24,99 (download).

RAK

Uit Het Veld

Gekleurrijde Kokmeeuwen *Chroicocephalus ridibundus* in het Noorderplantsoen, stad Groningen

Het aantal Kokmeeuwen is sinds de jaren tachtig (en negentig) van de vorige eeuw sterk afgenomen, onder meer door het afdekken en verdwijnen van vuilnisbelten en door verdroging en vermeting. Het broedsucces is zeer gering onder andere vanwege predatie door Vossen en ratten. Het aantal broedparen in ons land is sinds 2008 gelukkig aardig stabiel en was in 2017 rond de 95.000. Er zijn ongeveer 240 vestigingen, onder andere in het Waddengebied (26.000 paren), in de Delta (Zld./Z.-H.) ruim 18.000 en in het IJsselmeergebied circa 16.000, derhalve vooral in Laag-Nederland.

Er zijn jaarlijks ongeveer 400.000 tot 600.000 overwinterende en doortrekkende Kokmeeuwen. De gemiddelde levensduur is tien tot vijftien jaar, soms hoger. De Kokmeeuw geniet in ons land geen groot aanzien, maar dat is niet overal zo. Bijvoorbeeld één van de symbolen van de Japanse hoofdstad Tokio is de Kokmeeuw!

Op pad

Sedert december 2013 lees ik met veel plezier de ringnummers van deze soort af in de hoofdstad van de provincie Groningen. Ik ga er een keer of vier, vijf vanuit Bolsward naartoe. De laatste jaren met een comfortabele bus die rechtstreeks vanuit mijn woonplaats naar het Zernike College gaat. Ik las altijd al